

Kaip šauksi, taip...

Diana Žėkienė

Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakultetas

Vasara – kelionių, atostogų, svečių priėmimo laikas. Šiais metais ji Lietuvai ypač dosni – ne tik saulės, šilumos, spalvų, garsų, bet ir renginių, jausmų, potyrių, išpūdžių... Tačiau to dar negana. Rugsėjo mėnesį sulauksime itin žymaus svečio – Šventojo Tėvo Pranciškaus. Tad būtina deramai pasirengti. O klausimų – daugybė.

Kaip sveikintis su popiežiumi?

Garbė Jėzui Kristui! – senas katalikiškas pasveikinimas, į jį tradiciškai atsakoma: **Per amžius. Amen.** Taip nuo seno buvo pratę sveikintis katalikų dvasininkai, Kunigų seminarijos auklėtiniai ir tikintieji su tikinčiaisiais.

Tikinčiųjų elektroninėje rašto kalboje pasitaiko pasveikinimo sutrumpintas variantas – **GJK.** Trumpinimas pirmosiomis raidėmis iš principo įmanomas, taip sutaupoma vietos, tačiau iš pasveikinimo lieka tik žymuo, kad rašantysis yra katalikas.

Šaltiniuose užfiksuotas dar viduramžiais vartotas ir lotyniškas pasveikinimo variantas: **Laudetur Iesus Kristus** arba **Laudetur Jesus Christus** (trumpinimas – **L.I.C.** arba **L.J.C.**).

Kaip kreiptis į popiežių?

Kreipiniai – ypatinga kalbos forma. Jie atskleidžia mūsų jausmus, požiūrį į asmenį, daiktą ar reiškinį, į kurį kreipiamės. Svarbu ir tai, kad lietuvių kalba yra išlaikiusi šauksmininko linksnį, kuris skirtas kreipiniui. Tokį linksnį iš prokalbės laikų yra išlaikiusios tik kelios indoeuropiečių kalbos – latvių, baltarusių, ukrainiečių, lenkų.

Kreipiantis į tituluotus asmenis yra vartojami pagarbūs žodžiai ir asmeniniai kreipiniai. Į popiežių kreipiamasi: **Jo Šventenybė, Jūsų Šventenybe! Šventasis Tėve!**

Yra vartojama ir daugiau pagarbų žodžių, būtinų kreipiantis į išskirtinius asmenis. Į katalikų arba stačiatikių patriarchus kreipiamasi – **Jo Palaimintybe, Jūsų Palaimintybe,** į karalių ar karalienę – **Didenybe, Jūsų Didenybe,** į kardinolą – **Eminencija, Jūsų Eminencija** (lot. *eminentia* – prakilnumas, pranašumas; sutrumpintai – **J. Em.**), į vyskupą, prezidentą ar ambasadorių – **Ekscelencija, Jūsų Ekscelencija** (lot. *excellencia* – kilni asmenybė, prakilnybė; sutrumpintai – **J. E.**).

Reikia paminėti ir tai, kad žodžiai: *popiežius, kardinolas, vyskupas, karalius, ambasadorius, ekscelencija* ir *eminencija* – nėra tikriniai žodžiai, todėl ne visada rašomi didžiąja raide.

Kaip rašyti būdvardį „šventasis“ pavadinimuose?

Išskirtinę reikšmę turinčių pavadinimų visi žodžiai rašytini didžiosiomis raidėmis: **Šventasis Tėvas, Šventoji Dvasia, Šventasis Raštas, Švenčiausiasis Sakramentas.** Šių sudėtinų pavadinimų rekomenduojama netrumpinti.

Ar popiežiaus automobilį taisyklinga vadinti „papamobilu“?

Taip, taisyklinga. **Papamobilis** – iš italų kalbos žodžio *papamobile*: *papa* – popiežius + (*auto*)*mobile* – automobilis. Tačiau pagrindinis normos variantas – **popiežiaus automobilis.**

Vatikanas ar Šventasis Sostas?

Vartojami abu pavadinimai. Adaptuotas trumpasis (tradicinis) pavadinimas – **Vatikanas** (angl. *Vatican*, vok. *Vatikan*, pranc. *Vatican*). **Šventasis Sostas, Vatikano Miesto Valstybė** yra ilgieji oficialieji valstybės pavadinimai, rašomi didžiosiomis raidėmis.

Atvykti vizitui, vizito ar su vizitu?

Veiksmažodžiai, kurie reiškia judėjimą, slinkimą koku tikslu, vartojami su kilmininku – **atvykti vizito** arba su prielinksniu – **atvykti su vizitu.** *Naudininkas su tokiais veiksmažodžiais – netaisyklingas.*

Ar vartotinas žodis „audiencija“?

Taip, tai vartotinas tarptautinis žodis. *Audiencija* (lot. *audientia* – (iš)klausymas) – oficialus suinteresuoto asmens priėmimas (priima aukštas pareigūnas). Tačiau žodis *audiencija* vertinamas kaip šalutinis normos variantas, pirmenybė teikiama lietuviškam žodžiui **priėmimas.**

Tai tik keli klausimai, atsakymai į kuriuos mums gali rūpėti rengiantis priimti tokį svarbų svečią. Kalba padeda bendrauti, suprasti ir pajauti pasaulį, perteikti jausmus, patirtį, požiūrį. Tačiau kalba ir vertinimo kriterijus. Mūsų kalba, kuria prabylame pasauliui, viską pasako apie mus pačius. Tad natūralu, kad ieškome atsakymų, svarbu ieškoti...

„Jei kas nors turi atsakymus į visus klausimus, šitai rodo, kad jis žengia negeru keliu ir galbūt yra netikras pranašas...“ (popiežius Pranciškus).